

Čís. 5171.

Důkaz »omluvitelného omylu« podle § 6 odst. 2 b) zák. čís. 108/33 sb. z. a n. musí směřovati k takovým okolnostem, které byly obžalovanému známy již před činem (urážlivým projevem).

Náležitosti důkazu omluvitelného omylu.

K pojmu veřejného zájmu.

Byla-li potupena státní vlajka, má veřejnost zájem na odhalení takové nepřistojnosti (nešvaru).

(Rozh. ze dne 3. ledna 1935, Zm I 1050/34.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti soukromého žalobce do rozsudku krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 21. července 1934, jímž byl obžalovaný podle § 259 čís. 2 tr. ř. zproštěn obžaloby pro přečin podle § 1 a 2 zákona ze dne 28. června 1933, čís. 108 sb. z. a n., zrušil napadený rozsudek v celém rozsahu a vrátil věc nalézacímu soudu, by ji v mezích zrušení znovu projednal a rozhodl.

Z d ů v o d ů:

Zmateční stížnost napadá rozsudek nalézacího soudu ze zmatečných důvodů čís. 4, 5 a 9 a), b) § 281 tr. ř. Především sluší si uvědomiti smysl a význam pozastaveného článku. Podstatou inkriminovaného článku, jehož výroky cítí se býti soukromý žalobce na své cti dotčen, jest — jak i zcela jasně vyplývá již z nadpisu »Neúcta ke státním barvám« — výtku, že projevem soukromého žalobce k svědkyni, aby si s papírem, který u něho kupovala ke zhotovení vlajek u příležitosti státního svátku, vytřela, byla pohaněna státní vlajka. Ve spojitosti s konstatováním tohoto projevu soukromého žalobce obsahuje inkriminovaný článek další výrok, že soukromý žalobce je národnostně nesnášenlivý. Obě tyto výtky pozastaveného článku nutno posuzovati s ohledem na vzájemný vztah a souvislost jako jediný celek a netřeba při tomto správném výkladu smyslu článku zabývati se dále oněmi námitkami, které vznesla zmateční stížnost v příčině výtky »národnostní nesnášenlivosti« zvláště a bez ohledu na celý další obsah článku. Vždyť je jisto, že by stačil důkaz pravdy, po případě důkaz omluvitelného omylu ohledně výtky prve uvedené k exculpaci obžalovaného i v příčině výroku inkriminovaného článku o národnostní nesnášenlivosti soukromého žalobce, neboť nelze pochybovati o tom, že člověka, který se vyslovil tak potupným způsobem o státní vlajce, je považovati za národnostně nesnášenlivého, zejména vezme-li se při tom v úvahu vztah soukromého žalobce jako příslušníka národnostní menšiny ke státní vlajce československé jako symbolu státu národního.

Zprošňující výrok se opírá o ustanovení § 6 odst. 2 b) a odst. 3 zákona čis. 108/33 a sluší tedy podle toho, co uvedeno o smyslu článku, zkoumati, zda napadený rozsudek správně řešil otázku, že se obžalovanému zdařil důkaz omluvitelného omylu ohledně projevu soukromého žalobce o státní vlajce, neboť v kladném případě byla by tímto důkazem podmíněna i beztrestnost, pokud jde o výtku národnostní nesnášlivosti.

Důkaz omluvitelného omylu vyžaduje, ježto zde jde o urážku spáchanou tiskem, podle § 6 odst. 2 lit. b) a odst. 3 zákona čis. 108/1933 sb. z. a n., aby zpráva byla uveřejněna v zájmu veřejném aneb v důležitém zájmu soukromém a aby byly prokázány aspoň takové okolnosti, podle nichž sdělené skutečnosti mohly býti pokládány důvodně za pravdivé. Nalézací soud v napadeném rozsudku zjišťuje, že zpráva byla uveřejněna v zájmu veřejném. Vývodům zmáteční stížnosti soukromého žalobce, pokud tento výrok napadají jako mylný podle § 281 čis. 9 b) tr. ř., nelze přisvědčiti.

Za veřejný zájem nutno považovati zajisté i zájem občanstva na dodržování státních zákonů a nařízení, povolanými orgány výkonné moci vydaných, neboť občanstvo má nepopíratelný zájem na tom, aby porušení takových zákonů a nařízení, v prvě řadě přec k jeho ochraně v zájmu umožnění celkového soužití vydaných, došla náležitě, v trestních sankcích předvídané odvetu, a zájem ten chrání se i p o k á r á n í m nastavších jich porušení před veřejností. Státní vlajka republiky Československé jako symbol státní svrchovanosti požívá ochrany zákonné podle § 20 zákona na ochranu republiky a, byla-li slovním výrokem potupena, má veřejnost zájem na odhalení takovéto nepřístojnosti nebo nešvaru. Řeší-li tedy rozsudek otázku, zda šlo v souzeném případě o veřejný zájem — § 6 odst. 3 zák. čis. 108/33 — kladně, není výrok ten nikterak mylný.

Další otázkou ovšem nyní je, byla-li nalézacím soudem bezvadně řešena i otázka omluvitelného omylu podle § 6 odst. 2 b) zákona čis. 108/33. Důkaz tento, jak již z pojmu »omluvitelného omylu« plyne, musí směřovati k takovým okolnostem, které pisateli byly známy již před činem — urážlivým projevem — a podle nichž, byť by i nebyla prokázána pravdivost zprávy, jevil se omyl pisatelův o pravdivosti jejich býti omluvitelným. O omylu a jeho omluvitelnosti nebylo by lze přirozeně mluvíti tehdy, kdyby jej pisatel vyvozoval z okolností teprve po činu nastavších a pisateli v době činu neznámých. Posuzuje-li se věc s tohoto právního hlediska, nelze stížnosti upříti oprávnění, pokud svými vývody vytýká rozsudku zjevně vadu neúplnosti podle čis. 5 a mylného výkladu zákona podle čis. 9 a) § 281 tr. ř. Napadený rozsudek uvádí z okolností, přicházejících s uvedeného hlediska pro omluvitelný omyl v úvahu, pouze, že »když se rozšířila o výroku soukromého žalobce, jak jej sdělila M. P. doma, zpráva a obžalovaný se o tomto výroku dověděl, mohl důvodně míti za to, že tvrzení to jest pravdivé, a to tím spíše, když se spoléhal na písemnou zprávu důvěryhodné osoby«.

Právem vytýká zmáteční stížnost tomuto výroku, že k důkazu omluvitelného omylu nestačí pouhý ničím nedoložený poukaz na informátora, kterého pachatel vůbec nejmenuje. Při správném výkladu § 6 odst. 2 lit. b) cit. zákona vyžaduje se k důkazu omluvitelného omylu zjištění

takových okolností, ze kterých při normální bedlivosti by každý člověk průměrných vlastností čerpal přesvědčení o pravdivosti uvedených nebo sdělených urážlivých skutečností. Nabytí přesvědčení o pravdivosti posoudí tedy soud ne podle obviněného, nýbrž s hlediska objektivního a nestačí proto poukaz na informátora, kterého pachatel nejmenuje, a prostě označuje za důvěryhodného; vždyť by se tak vůbec vymklo kontrole, zda pachatel mohl zprávu pokládati d ů v o d n ě za pravdivou, a mohl by si pak vždy pachatel pouhým poukazem na neznámého důvěrníka, jenž ho informoval, zajistiti beztrestnost podle § 6 odst. 2 lit. b) cit. zákona tvrzením, že jeho informátor je osobou důvěryhodnou.

S tohoto právě uvedeného právního hlediska vytýká zmateční stížnost dále právem, že přece při tomto správném výkladu předpisu § 6 odst. 2 lit. b) cit. zákona musilo soudem býti zjištěno, co vlastně onen informátor — důvěrník — obžalovanému sdělil. Bylo proto důležitým zjištění obsahu dopisu, který obžalovaný podle svého tvrzení obdržel, jakož i zjištění, zda obžalovaný mohl informátora, se zřetelem na jeho postavení, pověst a pod., považovati d ů v o d n ě za spolehlivého a jeho zprávu za pravdivou. ♦

Dalším důsledkem tohoto mylného právního nazírání je okolnost, že nalézací soud nikde v rozsudku nerozlišuje mezi skutečnostmi před vydáním a po vydání pozastaveného článku nastavšími, jako je tomu na př. při reprodukci celého průběhu trestního řízení po dni 9. prosince 1933, t. j. po datu uveřejnění článku, k němuž nesměl nalézací soud, jak nahoře podrobněji dovedeno, přihlížeti, vždyť obžalovaný sám udal při hlavním přelíčení, že v době informace mu nebylo známo, zda se vede proti soukromému žalobci trestní řízení. Bylo proto zmateční stížnosti soukromého žalobce vyhověti a podle § 288 odst. 2 čís. 1 a 3 tr. ř. uznati, jak uvedeno.

Čís. 5172.

Beztrestnosť vydierania, spáchaného v cudzine na osobe, ktorá učinila v tuzemsku na pachateľa trestné oznámenie pre neplatenie súdne nevymáhateľnej pohľadávky (turpis causa).

(Rozh. zo dňa 3. januára 1935, Zm IV 180/34.)

N a j v y š š í s ú d preskúmal trestnú vec proti J. S., obžalovanému zo zločinu podvodu atď., a na základe verejného pojednávania následkom zmätočnej sťažnosti obžalovaného vyniesol tento r o z s u d o k: Najvyšší súd vyhovuje zmätočnej sťažnosti z dôvodu zmätočnosti označeného v § 385, č. 1. a) tr. p. a zrušuje rozsudky oboch súdov nižších stolíc, nakoľko obžalovaný bol uznaný vinným z prečinu pokusu vydierania podľa §§ 65 a 350 tr. zák. a na základe § 326, č. 1 tr. p. oslobodzuje obžalovaného J. S. od tarchy a následkov tejto časti obžaloby.

D ô v o d y :

Proti rozsudku vrchného súdu podal zmätočnú sťažnosť obžalovaný zrejme v smysle § 385, č. 1. a) tr. p. z toho dôvodu, že omylne bol za